

FINNWATCH

Uutiskirje 1-2/2007

Koonneet: Outi Moilala, Eeva Simola
Julkaistu pvm: 22.11.2007

Sisältö:

Tuoreet raportit

- Kiperä Kiina-ilmio
- Kiinan lapsityöläiset
- Tekstiiliteollisuudesta ympäristötuhoja
- Sairaalatekstiileiden ja instrumettien valmistusolot
- Norjalainen öljy-yhtiö junaili sopimuksia
- Asevarusteita Norjasta arabimaihin
- Halpuus voittaa: tekstiiliteollisuus Afrikassa
- Energiayhtiöt ja ilmastonmuutos
- Bioenergia ja kehitysmaat

Uutisia maailmalta

- Tanskaan on perustettu DanWatch
- Elektroniikka-alan verkosto aloitti
- Bangalorelainen farkkuyhtiö haastoi ay-oikeuksia puoltaneet järjestöt oikeuteen
- SwedWatch tekstiiliteollisuuden päästöistä
- Banaaniyhtiöt huonoja veronmaksajia
- Gap puuhaa merkintää hikipajattomuudelle
- Ruotsalainen bensisketju kieltäytyi Neste Oilin palmuöljydieselistä
- Työläisille miljoonakorvaukset Dolelta
- Palmuöljy johti väkivaltaan Indonesiassa
- Raportti: Biopolttoaineiden viljelyn vaikutukset jo nyt vakavia
- Uruguayssa kansallinen aloite kritisoi metsäyrityksiä
- Erikoistalousalueen vastustamisesta kuolonuhreja Intiassa
- Euroopan komissio luisti sitovasta yritysten yhteiskuntavastuuta
- Kiinan uusi työlaki voimaan tammikuussa 2008
- Pienhiukkaset ovat terveysriski laserprinttereiden käyttäjille

Tuoreet raportit:

<http://www.sask.fi>

- Kiperä Kiina-ilmiö. Ay-liikkeen haasteet Kiina-ilmiön ja kansainvälistymisen aikakaudella. Kirjoittanut Heikki Kehälina. SASK, lokakuu 2007. <http://www.sask.fi/info/Raportit/>

- Kiinan lapsityöläiset tulevat köyhältä maaseudulta. SASK 3.10.2007. Kirj. Juhani Arto. <http://www.sask.fi/uutiset/2007/lapsityokiina.htm>

<http://www.swedwatch.org>

- Tekstiiliteollisuuden ympäristötuhot Aasiassa. SwedWatchin selvitykseen sisältyvät Ellos, Hemtex, Jysk, Ikea ja Åhlens. SwedWatch syyskuu 2007. (Svenska textilier: ren vinst, smutsig produktion)

- Sairaalatekstiileiden ja kirurgisten instrumenttien vaaralliset valmistusolosuhteet. SwedWatch maaliskuu 2007. (Vita rockar och vassa saxar). Katso tästä uutinen ja FinnWatchin selvitys Suomen julkisten hankintojen etiikan tilasta joulukuulta 2006.

<http://www.norwatch.no/>

- Raportti paljastaa, kuinka norjalainen öljy-yhtiö PGS on saanut presidentinlinnaan saakka ulottuvilla yhteyksillään solmittua sopimukset Länsi-Afrikan pienessä valtiossa São Tomé ja Príncipestä siitä, että yritys saa haltuunsa kolme öljykenttää ja kartoittaa alueen esiintymät. Norwatch toukokuu 2007. Kirj. Erik Hagen. (Høyt spill om olje: PGS på São Tomé)

- Norjasta viedään asevarusteita arabidiktatuureihin. Norwatch huhti-toukokuu 2007. Kirj. Alexander Harang. (Norsk eksport av krigsmateriell til arabiske diktaturer)

<http://www.somo.nl>

- Investointien vaikutukset Afrikan tekstiiliteollisuuteen, kun halvin hinta on tärkein. Keskittyy erityisesti Lesothoon, Swazimaahan ja Keniaan. SOMO (Centre for Research on Multinational Corporations), elokuu 2007. Kirj. Esther de Haan & Myriam Vander Stichele. (Footloose Investors, Investing in the Garment Industry in Africa.)

- Energiayhtiöt ja välinpitämättömyys ilmastosta. SOMO (Centre for Research on Multinational Corporations), kesäkuu 2007. Kirj. Joseph Wilde-Ramsing & Tim Steinweg. (Powering Profits.)

- Bioenergian tuotannosta erityisesti kehitysmaissa. SOMO (Centre for Research on Multinational Corporations), maaliskuu 2007. Kirj. Tim Steinweg & Sanne van der Wal. (Bio-energy: Sector Overview.)

Uutisia maailmalta:

DanWatch vahtii tanskalaisyrityksiä

Pohjoismaiden yritysten toimintaa Etelässä tutkiva NordicWatch-verkosto on saanut uuden jäsenen Tanskaan. Nyt kaikissa Pohjoismaissa on Islantia lukuun ottamatta omat yritysvahtikoira-toimistot. DanWatchia tukevat kuluttajajärjestö Forbrugerrådet, Tanskan WWF, kehitysyhteistyöjärjestö Mellempfolkelig Samvirke sekä kirkollinen Folkekirkens Nødhjælp. Watchissa työskentelee tällä hetkellä yksi tutkija ja yksi toimittaja.

DanWatchin informatiivisilla sivuilla on seurattu mm. Burman yritysryöstöjä sekä kiinalaisten katu- ja reunakivien tarinaa. Kiinan katukivituotantoa tutkivat yhdessä SwedWatch, Norwatch, DanWatch, FinnWatch ja hollantilainen SOMO.

DanWatch: <http://www.danwatch.dk/>

Elektroniikka-alan verkosto työolojen ja ympäristön asialla

Globaaleista teollisuudenaloista elektroniikkateollisuus laajentuu nopeimmin. Työntekijöiden

oikeuksia ja ympäristönsuojelua elektroniikkateollisuudessa tukeva verkosto, GoodElectronics, on aloittanut toimintansa. Siihen on liittynyt jo 150 kansalaisjärjestöä ja ammattiliittoa eri puolilta maailmaa.

Verkoston tavoitteena on tukea ruohonjuuritason järjestöjen ja elektroniikkateollisuuden työntekijöiden työtä ihmisoikeuksien ja ympäristönsuojelun aloilla.

GoodElectronics-verkosta pyörittää hollantilainen SOMO, monikansallisten yritysten tutkimuskeskus. Sen hoteissa on myöskin laajalle levinnyt puhtaan omantunnon vaatekampanja, Clean Clothes Campaign. Monet elektroniikka-alalla esiin nousseet haasteet kuten elämiseen riittävä palkka ja vastuu työterveydestä ja –turvallisuudesta ovat yhteisiä globaalien tekstiilintuotannon kanssa.

Lähde: www.goodelectronics.org

Bangalorelainen yhtiö haastoi ay-oikeuksia puoltaneet järjestöt oikeuteen

Intian Bangaloressa toimiva farkkuyhtiö on haastanut ay-oikeuksia puoltaneita järjestöjä oikeuteen ja hakee pidätysmääräystä, jonka nojalla haastetut voidaan pyytää luovutettaviksi Intiaan mistä tahansa maasta. Pidätysmääräyksestä odotetaan päätöstä perjantaina 23. marraskuuta.

Fibre & Fabrics International FFI ja sen tytäryhtiö Jeans Knits ovat asianajajiensa kautta esittäneet useita syytteitä Clean Clothes –kampanjaa ja hollantilaista India Committee of the Netherlandsia sekä seitsemää aktiivista vastaan. Niitä syytetään cyber-rikoksesta, rasistisista ja muukalaisvihamielisistä toimituksista ja yrityksen maineen pilaamisesta rikollisella tavalla.

Lisätietoja: <http://www.sask.fi>

SwedWatch tekstiiliteollisuudesta: Joen alajuoksu päivän väreissä

Ruotsin ja Suomenkin vesistöistä on löydetty koko EU:ssa kiellettyä nonyylifenoli-ympäristömyrkkyä. Se on joutunut vesistöihin pyykinpesun kautta. Ruotsissa tutkittiin pyyhkeitä ja lasten haalareita, joista löytyi kyseistä ainetta. SwedWatchin tuore selvitys kuvaa, mitä myrkyt saavat aikaan tuotantomaissa.

Intian ja Bangladeshin tekstiiliteollisuusalueilla aiemmin pääelinkeinona harjoitettu maanviljely on tehtaiden päästöjen vuoksi tullut mahdottomaksi. Otetuissa vesinäytteissä saasteet ylittivät paikallisten lakien mukaiset rajat moninkertaisesti. Vesipulan vuoksi intialaiset tehtaajat ostavat vettä yläjuoksulta. Bangladeshissa jokivesistä usein näkee, minkä väriset tekstiilit ovat olleet tehtaissa sinä päivänä vuorossa. Vesi voi olla mustaa tai punaista.

Vaikka ongelmat ja niiden aiheuttajat ovat selvästi näkyvissä ja sekä Intiassa että Bangladeshissa on suhteellisen kattava lainsäädäntö, saastuttaminen jatkuu. Paikallisviranomaisten mukaan Intian Karurin kaupungin 606 tekstiilitehdasta tuottavat noin 225 miljoonaa litraa jätevettä päivittäin. Siitä noin 60 prosenttia on puhdistamatonta.

Vettä ei ole yksinkertaisesti varaa puhdistaa. Esimerkiksi Koillis-Kiinan teollisuusprovinssi Guangdongin pääkaupungissa Guangzhoussa teollisuuden likavesien puhdistaminen maksaisi 10 prosenttia koko kaupungin budjetista, ja vaikka rahaa olisi, vedenpuhdistuslaitos ei selviäisi edes kotitalouksien likavesistä.

Yritykset ovat olleet haluttomia osallistumaan veden puhdistukseen. Tehtaiden, tilaajien ja paikallisviranomaisten välillä tarvittaisiin kipeästi yhteistyötä.

Lähde: SwedWatch, Svenska textilier: ren vinst, smutsig produktion on osoitteessa http://www.swedwatch.org/swedwatch/arkiv/arkiv_2007/svenska_textilier_ren_vinst_smutsig_produktion

Banaaniyhtiöt huonoja veronmaksajia

Kansainväliset suuret banaaniyhtiöt ovat hyviä veronmaksun välttäjiä. Tästä johtuen useiden maiden hallituksilta jää saamatta kehitykselle välttämättömiä tuloja. Hallitukset olisivat oikeutettuja verotuloihin myös kohdemaissa toimiville yhtiöille tuotettujen palvelujen perusteella.

Banaaniyritykset ovat verojärjestelyillään vältäneet veroja sekä tuotantomaisissa että niissä maissa, joissa niiden tuotteet myydään. Yrityksillä on tytäryhtiöitä veroparatiiseissa kuten Cayman-saarilla, joilla yritysveroprosentti on nolla.

The Guardian -lehden julkistamassa selvityksessä olivat mukana Iso-Britanniaan banaaneja toimittavat globaalit yritykset. Dole, Chiquita ja Fresh Del Monte hallitsevat Iso-Britannian banaanimarkkinoita, ja hallitsevat yli kahta kolmasosaa koko maailman banaanikaupasta. Nämä yritykset ovat tuottaneet viimeisenä viitenä vuotena voittoa 1,4 miljardia dollaria ja niiden myynti oli 50 miljardia dollaria, kun ne samaan aikaan maksoivat veroja vain 200 miljoonaa eli vähän yli 14 prosenttia voitoistaan. Joinakin vuosina ne ovat maksaneet veroja vain 8 prosenttia, vaikka Yhdysvaltain standardi-veroaste on 35 prosenttia. Yritysten pääkonttorit ovat Yhdysvalloissa. Banaaniyritykset ovat tahkonneet voittoa viime aikoina myös laskemalla työntekijöiden palkkoja tuotantomaisissa. Esimerkiksi Banana Link -järjestön mukaan Fresh Del Monte on usein erottanut plantaasityöntekijät ja ottanut tilalle uudet huonommilla palkoilla ja eduilla. Samalla työajat ovat pidentyneet.

Banaaniyhtiöt eivät ole ainoita verojen välttelijöitä. Lähes kolmannes Ison-Britannian 700 suurimmasta yrityksestä vältti veronmaksun vuosina 2005-2006. Toinen kolmannes maksoi vain alle 10 miljoonaa puntaa yritystä kohden.

Lähde: www.business-humanrights.org/

Artikkeli: www.guardian.co.uk/business/2007/nov06/12

Lisää aiheesta: www.taxresearch.org.uk/Blog/2007/11/06/tax-is-going-bananas/

Gap puuhaa merkintää hikipajattomuudelle

Vaateyritys Gap suunnittelee uutta merkintää tuotteilleen. Merkinnällä halutaan kertoa kuluttajille, että tuotteita ei ole valmistettu lasten työllä hikipajoissa. Yritys harkitsee myös riippumattomien tehdastarkastusten aloittamista aasialaisilla alihankkijoilla.

Gapin aloite tuli julkisuuteen sen jälkeen, kun sen intialaisilta alihankkijoilta löytyi työskentelemässä jopa 10-vuotiaita lapsia. Gapin edustaja Bill Chandler kertoi yrityksen arvostavan tapausta tutkinutta The Observeria.

Gap ja asiaa seuranneet järjestöt kehottavat muitakin vaateyrityksiä puuttumaan tuotannon ongelmiin.

Lähde: www.business-humanrights.org/

Ruotsalainen bensiketju kieltäytyi Neste Oilin palmuöljydieselistä

Ruotsalainen OKQ8-huoltoasemaketju ilmoitti lokakuun lopussa luopuvansa Neste Oilin palmuöljypohjaisesta biodieselistä. Syyksi ketjun edustaja kertoi Helsingin Sanomille sen, että yritys pelkää palmuöljyn lisääntyvän käytön vaarantavan sademetsiä. OKQ8-ketju ostaa sen sijaan rypsiöljystä tai eläinrasvoista valmistettua Neste Oilin biopolttoainetta. Huoltamoketjun päätöstä on pidetty Greenpeacen kampanjoinnin tuloksena.

Neste on markkinoinut biodieselinsä ympäristöystävällisyyttä voimakkaasti, vaikka palmuöljystä valmistetun polttoaineen ympäristövaikutukset ovat huolestuttavat. Eurooppalaisia eläinrasvoja tai rypsiä sen sijaan ei riitä kaavaillusti polttoaineeksi.

FinnWatch selvitti kaakkois-aasialaisen palmuöljyn biodieseliksi viljelyn sosiaalisia ja ympäristövaikutuksia vuonna 2006.

Lähde: Helsingin Sanomat 1.11.2007 Huoltamoketju Ruotsissa torjui Neste Oilin biodieselin

Lisää: FinnWatchin palmuöljyraportti (11/2006) <http://www.finnwatch.org/julkaisut.html>

Työläisille miljoonakorvaukset Dolelta

Dole-banaaniyhtiö on tuomittu 2,5 miljoonan dollarin korvauksiin viidelle ja 3,2 miljoonan korvauksiin kuudelle nicaragualaiselle työntekijälle. Nicaragualaiset banaaniplantaasien työläiset saivat korvaukset yhdysvaltalaisen tuomioistuimen päätöksellä. Dolen plantaaseilla käytetyt tuholaismyrkyt ovat tehneet työläisistä steriilejä heidän altistuttuaan CBCP-myrkylle 30 vuotta sitten.

Dolella oli tiedossa, että samat tuholaismyrkyt olivat tehneet kalifornialaisia plantaasityöntekijöitä steriileiksi, mutta se ei ollut silti varoittanut nicaragualaisia työntekijöitä.

Dole aikoo valittaa tuomiosta.

Työntekijät saivat myös 754 000 dollarin korvaukset tuholaismyrkyt valmistaneelta yritykseltä.

Päätöstä on pidetty ennakkotapauksena siitä, kuinka yhdysvaltain tuomioistuimet voivat puuttua yritysten ulkomailla aiheuttamiin vammoihin.

Lähde: www.business-humanrights.org/

Palmuöljy johti väkivaltaan Indonesiassa

Palmuöljyplantaasien laajentaminen sekä muut metsähakkuut ovat olleet syinä väkivaltaisiin konflikteihin Länsi-Papuan alkuperäisväestön, korealais-indonesialaisen Korindo-nimisen yrityksen ja armeijan välillä. Korindo myy puuta sekä tuottaa palmuöljyä Papualla. Syyskesän väkivaltaisuuksissa kuoli ainakin yksi papualainen alkuperäisväestöön kuuluva mies sekä yksi Korindon työntekijä. Lisäksi Korindon neljä kuorma-autoa poltettiin, kun Muyu-heimoon kuuluvat ihmiset sekä yrityksen työntekijät ottivat yhteen.

Konfliktissa on kyse alkuperäisväestön tunnustamisesta ja heidän oikeuksistaan maanomistukseen, mitä Indonesian hallinto ei ole kunnolla myöntänyt. Normaalisti kamppailu on käyty vetoomusten, vuoropuhelun ja tiesulkujen muodossa, mutta nyt se on saanut väkivaltaisempia ilmenemismuotoja. Euroopan ja Kiinan kasvava biopolttoaineen tarve voimistaa konflikteja.

Paikallisväestö kärsii metsähakkuista ja heille pyhien sademetsien muuttamista palmuöljyplantaaseiksi. Heidän kotinsa, elinkeinonsa ja kulttuurinsa lähtevät metsän mukana.

Väkivaltaisuuksien odotetaan pahentuvan, jos paikallisväestön oikeuksia ei tunnusteta ja jos alueelle suuntautuva muuttoliike ja sotilaallinen asioihin puuttuminen jatkuvat.

Lähde: Institute for Papuan Advocacy & Human Rights 24.8.2007: "Violence Erupts Between West Papuan Landowners and Korindo - (the Korean-Indonesian) Timber and Palm Oil Company".

Uusi raportti: Biopolttoaineiden viljelyn vaikutukset jo nyt vakavia

Yhdentoista kansalaisjärjestön raportti esittää, että viljeltyjen biopolttoaineiden prosessi etenee liian kovaa vauhtia. Yritykset ja hallitukset vievät biopolttoaineita eteenpäin voimallisesti, ja jo nyt tehdyt investoinnit ja infrastruktuurit ovat vieneet tielle, jolta ei ole käytännössä paluuta. Keskustelu biopolttoaineiden vaikutuksista ja sertifikaattien kehittäminen ovat vasta meneillään.

Biopolttoaineiden viljely uhkaa voimistaa ilmastonmuutosta, kun sademetsät poltetaan ja kaadetaan viljelysten tieltä ja ekosysteemit ja hiilinielut häviävät. Maatalousperäiset biopolttoaineet ovat myös yksi geenimuunteluteknologian edistämässä käytetty argumentti.

Lähde: "New report calls for 'reality check' on biofuels" 3.7.2007 <http://www.tni.org/>
Raportti "Agrofuels - towards a reality check in nine key areas" <http://www.tni.org/>

Uruguayssa aloitti kansallinen metsäyrityksiä kritisoiva aloite

Uruguay pinta-alasta 400 000 hehtaaria on ulkomaisten yritysten, espanjalaisen ENCE:n, yhdysvaltalaisen Weyerhaeuserin, suomalaisen Metsä-Botnian sekä suomalais-ruotsalaisen Enson hallussa. Paljon kohua herättänyt Botnian sellutehdas tulee käyttämään raaka-aineenaan lähellä kasvatettua eukalyptusta. Metsä-Botnia ilmoittaa sivuillaan tytäryhtiönsä Forestal Orientin olevan Uruguayn kolmanneksi suurin metsänomistaja.

Viime huhtikuussa yhden lajin viljelyä vastustaneet pienviljelijät ja järjestöt kokoontuivat yhteen eri puolilta Uruguayta, ja tuloksena oli "yhden puulajin viljelmien lakkauttamista ajava kansallinen aloite" (National Initiative for the Suspension of Monoculture Tree Plantations).

Kokoontuminen linjasi ajavansa tavoitteita kuten männyn ja eukalyptuksen yksilajiviljelyn lopettaminen sekä luonnonsuojelu ja maan oikeudenmukaisempi jakaminen ihmisille ulkomaisten yritysten sijaan. Aloitteen tekijät haluavat, että ympäristövaikutukset arvioitaisiin ennen metsälain soveltamista, ja että lakia uudistettaisiin. Lisäksi he vaativat kansalaisyhteiskunnan edustajien ottamista mukaan päätöksentekoon.

Lähteet: World Rainforest Movement, Bulletin issue 118, toukokuu 2007; <http://www.wrm.org.uy/> - Metsä-Botnia; <http://www.botnia.com/>

Erikoistalousalueen vastustamisesta kuolonuhreja Intiassa

Intian Länsi-Bengalin osavaltion suunnitelmat hankkia maata erikoistalousalueen perustamista varten ovat johtaneet mellakkaan hallitsevan kommunistipuolueen ja opposition välillä.

Kuolonuhrien määrä Kalkutan lähellä on tällä hetkellä kahdeksan. Poliisi ampui kuoliaaksi 14 maanviljelijää alueella maaliskuussa.

Lähde: BBC 13.11.2007; <http://news.bbc.co.uk/>

Euroopan komissio luisti sitovasta yritysten yhteiskuntavastuuta

Yritysten yhteiskuntavastuu on nähty eurooppalaisten yritysten kilpailuetuna Euroopan komission omissakin julkilausumissa. Komissio on kuitenkin päättänyt olla edistämättä yritysten yhteiskuntavastuuta edistäviä sitovia toimenpiteitä.

Keskusteluissa oli mukana sitoviakin yritysten yhteiskuntavastuun edistämisen mekanismeja, mutta komissio vesitti lauselmansa viime vuoden vaihteessa. Monen kansalaisjärjestöt lausuvat tyytymättömyytensä komission kantaan. Esimerkiksi ILO:n perussopimusten sisältö ei nykyisellään kehityksimaissa toteudu, ja yritysten vapaaehtoisesti laatimien ohjeistojen käytännön vaikutus on pieni.

Euroopan parlamentti pyysi maaliskuussa hyväksymässään tekstissä komissiota muun muassa "tukemaan ja edistämään ILO:n perusnormien noudattamista osana yritysten yhteiskuntavastuuta kaikissa näiden toiminnoissa" ja "suositti, että vastuullisiksi tunnustettujen eurooppalaisten yritysten arviointi ja seuranta ulotetaan koskemaan myös kyseisten yritysten ja niiden alihankkijoiden toimintaa Euroopan unionin ulkopuolella". Lisäksi parlamentti kehotti muun muassa ottamaan käyttöön mekanismin, jolla eurooppalaisten yritysten toiminnasta vahinkoa kärsineiden kolmansien maiden tapaukset voidaan käsitellä EU:n jäsenvaltioiden tuomioistuimissa.

European Coalition for Corporate Justice ECCJ on julkistanut sivuillaan komissiosta syyskuussa saamansa kirjeen, jossa valotetaan komission ja parlamentin kantojen yhteneväisyyttä ja eroavuutta yritysten yhteiskuntavastuusta ja vastataan muutamaan erilliskysymykseen. Komissio toistaa kirjeessä kantansa, että yritysten yhteiskuntavastuun tulee sen mielestä olla vapaaehtoista.

Esimerkiksi kolmansien maiden kansalaisten valitusten käsittelemisestä tuomioistuimissa komissio ilmoitti, että se ei tue uusien mekanismien perustamista, vaan pitää olemassa olevia OECD:n Monikansallisten yritysten toimintaohjeiden täytäntöönpanoa valvovien kansallisten yhteyselimien (National Contact Points) toimintaa riittävänä. Kyseisillä elimillä ei kuitenkaan ole minkäänlaista

tuomiovaltaa. Suomessa kansallinen OECD:n toimintaohjeiston täytäntöönpanoa edistävä yhteistyöelin on kauppa- ja teollisuusministeriön yhteydessä toimiva kansainvälisen sijoitustoiminnan ja monikansallisten yritysten neuvottelukunta MONIKA. Neuvottelukunnassa on edustajia liike-elämästä, kansalaisjärjestöistä, ammattijärjestöistä ja hallituksesta. FinnWatchilla on edustus neuvottelukunnassa.

FinnWatch on myös European Coalition for Corporate Justice -verkoston (ECCJ) tarkkailijajäsen.

-13.3.2007 EU- parlamentin hyväksymä teksti P6_TA(2007)0062 Yritysten yhteiskuntavastuu: uusi kumppanuus <http://www.europarl.europa.eu/>

-Syyskuu 2007 komission vastaus European Coalition for Corporate Justice -verkostolle komission linjauksista http://www.corporatejustice.org/0709_ResponseCommission.pdf

-MONIKAN koostumus <http://www.ktm.fi/index.phtml?s=890>

Kiinan uusi työlaki voimaan tammikuussa 2008

Kiinan uusi, entistä tiukempi työ sopimuslaki astuu voimaan 1. tammikuuta 2008. Lain valmistelun nosti voimakkaita toiveita siitä, että ongelmiin puututtaisiin kunnolla ja että esimerkiksi vapaat ammattiyhdistykset sallittaisiin. Lopullinen laki on kuitenkin lievempi kuin valmisteluversio.

Eurooppalaiset ja yhdysvaltalaiset yritykset saivat sanoa myös sanottavansa lain laajassa valmistelussa, joka sinällään oli uutta Kiinan hallinnossa. Palautetta tuli yli 900 000 työntekijältä ja kotimaiselta ja ulkomaiselta yritykseltä. Jotkut ulkomaiset yritykset pitivät tiukempaa lakia tervetulleena, osa taas uhkasi siirtää alihankintansa tai investointinsa muualle. Monien yritysten kannanotot olivat tässä asiassa räikeässä ristiriidassa niiden muualla esittämien yhteiskuntavastuuraporttien kanssa.

Euroopan Kiinassa toimivan kauppakamarin (European Union Chamber of Commerce in China) johtaja Joerg Wuttke totesi valmisteluprosessin lopuksi, että hän ei ole huolissaan eurooppalaisten investointien lähdöstä Kiinasta, koska monien tutkimusten mukaan työn hinta ei ole ensisijainen Kiinaan investoinnin syy, vaan suuret markkinat ja kasvupotentiaali. Kyseinen kauppakamari oli lain valmisteluvaiheessa aiemmin kritisoinut lakia liian tiukaksi. Eurooppalaisille yrityksille Kiinasta alihankinta on yleisesti ottaen tärkeämpää kuin investoinnit maahan (toim. huom.).

Kiinan uuden työlain mukaan työntekijälle on annettava kirjallinen työ sopimus. Laki rajoittaa määräaikaisten työvoiman käyttöä ja tekee erottamisen vaikeammaksi. Laki tiukentaa myös työpaikkailmoitusten sisältöä. Uuden lain tultua voimaan työpaikkailmoituksissa on ilmoitettava tehtävän palkka. Palkkaa ei voi jättää osapuolten välillä neuvoteltavaksi.

Vapaita ammattiyhdistyksiä ilman kansallisen ammattiyhdistyksen (All China Federation of Trade Unions, ACFTU) hyväksyntää ei edelleenkään sallita, mutta laissa tunnustetaan oikeus kollektiivisiin etu- ja palkkaneuvotteluihin paikallisesti. Laki vahvistaa ACFTU:n asemaa.

ACFTU:n sanotaan perustaneen useita paikallisorganisaatioita jo lain valmisteluvaiheessa.

Naisten asema paranee laissa muun muassa kieltämällä naimisiin menon tai lasten saannin vaikuttamisen työ sopimukseen. Maaseudulta kaupunkiin töihin muuttavien asemaa parantane se, että lain mukaan kaupunkiin muuttaneilla on samat oikeudet työhönottotilanteessa kuin kaupunkilaisilla. Kaupunkiin muuttaneet ovat olleet Kiinassa selvästi kaupunkilaisia huonommassa asemassa esimerkiksi sosiaaliturvan kannalta.

Kysymykseksi jää lain valvonta. Valvonnan mielivaltaisuus ja korruptio ovat Kiinassakin yleinen ongelma, jonka myös Kiinan hallinto myöntää. Kiinan kansankongressin raportissa todettiin vuonna 2005, että 80 prosentissa 200:sta tutkituista yrityksistä ilmeni puutteita työ lakien noudattamisessa. Jos valvonta on tehokasta, Kiinan työ lailla on laajoja vaikutuksia, koska maan valtavan kokoinen teollisuus käytännössä vaikuttaa globaalisti työnormien minimitasoon.

Lähteet: China CSR <http://www.chinacsr.com/>;

International Herald Tribune, Associated Press 27.5.2007 China due to enact new labor law after heated debate ja 29.6.2007 China enacted a labor law meant to improve workers' rights

<http://www.iht.com>;

CSR Asia Weekly vol 3 week 17 The Chinese draft contract law - a global debate, Hélène Ahlberger Le Deunff <http://www.csr-asia.com/>

Pienhiukkaset ovat terveysriski laserprinttereiden käyttäjille

Australialaisen tutkimuksen mukaan osasta laserprinttereitä irtoaa pienhiukkasia, jotka vastaavat terveydelle samaa efektiä kuin vieressä tupakoitaisiin. Hiukkaset saattavat ajautua syväälle keuhkoihin ja johtaa vakaviin sydän- ja keuhkosairauksiin. Artikkelissa on luettelo eri printterimallien saastuttamisesta.

Lähde: "Big health risk seen in some laser printers" 1.8.2007 San Fransisco Chronicle, Jane Kay. <http://www.sfgate.com/>

Tutkimus: "Particle Emission Characteristics of Office Printers": He, C. Environmental Science & Technology, Aug. 1, 2007 online edition. News release, American Chemical Society. Kirj. Lidia Morawska. <http://pubs.acs.org/>

